

University of Groningen

Over het aanwijzen van een bevooroordeelde uit levensverzekering volgens de verzekeringsvoorwaarden van een aantal maatschappijen van levensverzekering

Beijma, Ulrich Herman van

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1942

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Beijma, U. H. V. (1942). *Over het aanwijzen van een bevooroordeelde uit levensverzekering volgens de verzekeringsvoorwaarden van een aantal maatschappijen van levensverzekering*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

INLEIDING

Eenige algemeene opmerkingen en de omschrijving van eenige termen, die in dit geschrift gebruikt worden, mogen aan het eigenlijke onderzoek voorafgaan.

In de eerste plaats dan, dat, alhoewel het recht tot aanwijzen evenzeer bij de lijfrente voorkomt als bij de kapitaalverzekering, ik toch uitgegaan ben van de laatste soort verzekeringen. Veel van wat hierbij gezegd is geldt mutatis mutandis voor de lijfrenten, zoozeer zelfs dat een splitsing naar kapitaalverzekering en lijfrente geen zin zou hebben. Is hetgeen geschreven wordt t.a.v. de kapitaalverzekering niet van toepassing voor de lijfrente dan wordt zulks uitdrukkelijk gezegd.

Voor de Volksverzekering, d.w.z. verzekeringen met een kapitaal beneden f 500.— gaat het hierboven gezegde ook op. Ook hier ware een splitsing in „groote” en „kleine” verzekering zonder waarde, zou onnoodig compliceerend werken.

Waar dus in het volgende de verzekeringsvoorwaarden van onderscheidene maatschappijen zijn aangehaald, heb ik voornamelijk geput uit de voorwaarden, afd. Levensverzekering.

Verder een enkel woord over de terminologie. Dat dit niet geheel overbodig is bewijst de jongste uitgave van Molengraaff's Inleiding¹⁾ waar eenerzijds vastgelegd wordt, dat de gebruikelijke terminologie wordt gevolgd en anderzijds de persoon, die in de practijk de verzekeringnemer heet, rustig verzekerde wordt genoemd.

Om dergelijke tegenstrijdigheden te vermijden wil het mij juist voorkomen hier de in deze verhandeling gebruikte termen vast te leggen. Hij dan, die het levensverzekeringcontract afsluit, wordt verzekeringnemer, nemer of contractant genoemd; hij, op wiens leven de verzekering gesloten wordt, verzekerde en tenslotte hij, die aangewezen is de verzekerde som te beuren, begunstigde of bevoordeelde.

De verzekerende Maatschappij, Vereeniging, Genootschap of Venootschap duid ik steeds aan met den naam verzekeraar, terwijl de term expiratie van de verzekering gereserveerd blijft voor den afloop van het contract, hetzij door het intreden van de omstandigheid waartegen verzekerd is, hetzij door het enkele verloop des tijds. Met acceptatie wil ik die daad aanduiden waardoor de begunstigde verklaart van het te zijnen behoefte gemaakte beding te willen gebruikmaken.

Dit is evenwel nog niet alles.

Er zijn n.l. een aantal manipulaties, die de verzekeringnemer met het contract kan ondernemen, waarvoor de practijk een aantal technische termen heeft geijkt, die den insider duidelijk zijn, den buitenstaander misschien vreemd in de ooren klinken.

Het lijkt mij niet ondienstig ook deze hier vast te leggen, opdat een

---

¹⁾ Inleiding tot het Nederlandsche Handelsrecht 5e druk 1940, 321 v.v.

omschrijving, telkens wanneer deze uitdrukkingen gebruikt worden overbodig zij. Ik volg hierbij de omschrijving zooals Stigter en Ploeg¹⁾ deze in hun handleiding geven.

Men spreekt dikwijls over de reservewaarde eener verzekering, ook wel individueele of (netto) wiskundige reserve genoemd. Zonder nu te treden in de verschillende kanten, die aan dezen term te ontdekken zijn, neem ik aan, dat hiermede bedoeld wordt „het bedrag, dat thans aanwezig moet zijn om tezamen met de toekomstige premïën de toekomstige uitkeeringen te kunnen verrichten”.

Ook „afkoopwaarde” is een dergelijke term. Hieronder wordt verstaan „.....de netto wiskundige reserve minus a % van het verschil tusschen het verzekerde kapitaal en de netto reserve...” „Naast deze berekeningsmethode komen ook nog andere voor, waarbij de reserve of het verzekerd kapitaal wordt verminderd met een bepaald percentage of waarbij de aftrek aan een onderste of bovenste grens wordt gebonden. In het algemeen streven echter de grootere Maatschappijen wel naar een methode welke tegen het naderen van de einddatum van de verzekering de afkoopwaarde evenals de reserve naar het volle verzekerde kapitaal doet stijgen”.

Is de verzekering eenmaal gesloten, dan kunnen zich verschillende gevallen t.a.v. de premiebetaling voordoen.

Zij kan „premienvrij” worden voortgezet. Onder den laatsten term wordt het volgende verstaan. „Het is bij staking van premiebetaling ook mogelijk de overeenkomst in haar oude gedaante in stand te houden, doch in verband met het uitblijven van verdere premïën het verzekerde kapitaal te reduceeren.”

Daarmee zijn de mogelijkheden bij staking van de premiebetaling nog niet uitgeput. De verzekering kan automatisch worden voortgezet d.w.z. „Bij dit . . . systeem van voortzetting wordt eveneens de verzekering voor het volle bedrag in stand gehouden, doch de onbetaalde premïën blijven daarbij als een schuld op de verzekering drukken. Bij overlijden worden deze premïën met intrest in mindering gebracht”.

Dit is niet de eenige beteekenis die de term automatische voortzetting heeft. In de practijk wordt er ook dikwijls onder verstaan wat Stigter en Ploeg „onverminderde voortzetting” noemen, d.w.z. „vanaf het moment, dat de premie onbetaald blijft, zonder dat de verzekerde tot afkoop of premievrijmaking overgaat, wordt de waarde van de verzekering²⁾ aangewend voor een tijdelijke verzekering bij overlijden³⁾ ten bedrage van de volle verzekerde som en voor zoo lang mogelijke duur”.

Bezit de verzekering bij staking van de premiebetaling in het geheel

¹⁾ Stigter en Ploeg: Levensverzekering 1940 resp. pag. 34-60-62-64-65 en 67.

²⁾ Deze verzekering kan gesloten zijn in een ander tarief, dan de hierna genoemde tijdelijke verzekering bij overlijden. In verreweg de meeste gevallen zal zich dit feit voordoen.

³⁾ Hieronder wordt verstaan de overeenkomst om het verzekerde kapitaal bij overlijden van den verzekerde uit te betalen, terwijl de premiebetaling op een bepaalden datum eindigt.

geen waarde of overtreft de som der achterstallige opgerente premiën de waarde of is daaraan gelijk dan gaat de verzekeraar over tot royeeren van het contract d.w.z. het is vervallen en de betaalde premiën zijn verbeurd.

Tenslotte vinde hier nog een omschrijving haar plaats van wat onder beleving eener polis wordt verstaan. „Een verzekering, welke zonder eenigerlei restrictie kan worden afgekocht, zal in het algemeen kunnen worden beleend tot een bedrag van ten hoogste de afkoopwaarde. Natuurlijk dient over het geleende bedrag rente te worden betaald”.

Ik meen, dat, gewapend met deze definities, ook den outsider het meer technische gedeelte zonder verdere omschrijvingen duidelijk zal zijn. Naar aanleiding van de verzekeringsvoorwaarden, die in deze verhandeling geciteerd worden moge nog een enkele opmerking gemaakt worden.

Ons land bezit een kleine zestig verzekeraars en het was ondoenlijk deze allen te citeren. De keuze die ik gedaan heb wil allermint een waardeeringsoordeel uitspreken. Dat de eene verzekeraar meer aangehaald is dan een andere, ligt voornamelijk aan de alphabetische volgorde en niet aan een bepaalde voorkeur. Het systeem dat ik bij de keuze van de verzekeraars gevolgd heb, is dit, dat een tiental groote maatschappijen werden uitgezocht en daarbij gevoegd kleinere, die met de eersten zijn gelieerd.

Tenslotte nog een enkel woord over de indeeling van dit geschrift. Het recht tot aanwijzen van een bevoordeelde neemt een speciale plaats in in het contract van levensverzekering. Deze plaats is niet goed te bepalen, wanneer niet eerst klaarheid bestaat omtrent de vraag naar den wettelijken grondslag van de levensverzekeringovereenkomst en speciaal die met aanwijzing van een derde begunstigde. Het eerste Hoofdstuk is dan ook gewijd aan het onderzoek naar dien wettelijken grondslag.

Het volgende, het tweede Hoofdstuk, bevat een onderzoek van de verzekeringsvoorwaarden van een aantal maatschappijen van levensverzekering. Hierin komt met name uit, hoe de practijk het aanwijzingsrecht beschouwt, wat het karakter is, dat zij aan dit recht toekent en wat de nemer doet als hij van dit recht gebruik maakt.

Het derde Hoofdstuk houdt zich bezig met de vraag of de rechten van den verzekeringnemer, hem volgens de verzekeringsvoorwaarden toegekend, een persoonlijk karakter dragen. Dit onderzoek wordt voortgezet in het vierde Hoofdstuk, in aansluiting aan de behandeling van die omstandigheden, die de uitoefening van het aanwijzingsrecht kunnen beperken. Deze zijn voornamelijk: het faillissement en de surséance van den nemer en de acceptatie van de begunstiging. De overgang van het recht op een ander dan den nemer wordt in het laatste, het vijfde, Hoofdstuk onder oogen gezien. De cessie en de verpanding van de rechten, den nemer toekomend, komen aan de orde, alsmede het benoemen van een opvolger-verzekeringnemer in de polis.